

Фоміна О.І.

*аспірантка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ МІЖ АДВОКАТОМ ТА КЛІЄНТОМ

Укладання договору про надання правової допомоги передбачає виникнення у адвоката та клієнта певного кола обов'язків. У разі їх невиконання або неналежного виконання кожна з сторін має можливість звернутися до уповноваженого органу з метою захисту своїх прав та інтересів. Так, адвокат може звернутись до суду, а клієнт – до суду або до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури (надалі – КДКА) за адресою робочого місця адвоката, зазначеною в Єдиному реєстрі адвокатів України.

Відзначимо, що обрання кожного з цих шляхів вирішення конфлікту має певне коло суттєвих недоліків. Процедура судового захисту потребує витрат часу, необхідного на розгляд справи, та сплати судового збору. Крім того, судовий процес характеризується додатковим психологічним навантаженням. Як вказує Голова Національної асоціації адвокатів України Л. Ізовітова, спори між адвокатом та клієнтом відзначаються емоційністю та завищеними очікуваннями, які, зазвичай, є у клієнтів стосовно адвокатів [1]. Одним з недоліків судового розгляду справи є можливий публічний розголос змісту конфлікту між адвокатом та клієнтом серед населення, що може призвести до негативних наслідків, як для репутації клієнта, так і адвоката, адвокатського бюро чи об'єднання, що безумовно вплине на рівень поваги до інституту адвокатури загалом.

Щодо розгляду скарги КДКА, то для клієнта негативним аспектом є обов'язок внести плату за організаційно-технічне забезпечення розгляду заяви (скарги) та обмеженість кола питань, що можуть бути вирішеними, адже, наприклад, КДКА не вирішує спори що стосуються сфери цивільно-правових відносин. Крім того, дисциплінарними стягненнями, що можуть бути накладені на адвоката, є попередження, зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю на певний строк. В юридичній науці неодноразово зверталася увага на завузький характер переліку дисциплінарних стягнень, який не дозволяє забезпечити дотримання принципу пропорційності при обранні виду дисциплінарного стягнення, та потребу його розширення [2]. Вказане зауваження є особливо актуальним з урахуванням того факту, що останні два стягнення можуть завдати суттєвої шкоди адвокату, якщо здійснення адвокатської діяльності є єдиним джерелом прибутку.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне розглянути можливість альтернативних способів врегулювання конфліктів між адвокатом та клієнтом. Цікавим є досвід Федеральної Республіки Німеччина, в якій вже протягом майже десяти років діє Комісія з примирення, яка не належить до органів Федеральної палати адвокатів, а є самостійною, незалежною організацією, створеною для розгляду майнових спорів між адвокатами і довірителями на суми до 50 000 євро у письмовому порядку. Фінансування Комісії здійснюється Федеральною палатою адвокатів за рахунок внесків адвокатів.

Комісія з примирення, на відміну від КДКА, складається не лише з адвокатів, що створює додаткові умови для формування довіри громадян та їх впевненості у неупередженості органу під час розгляду справи. Звернемо увагу, що за часи свого існування до Комісії надійшло більше 5110 заяв. При цьому, близько 20% всіх поданих заяв були розглянуті на користь довірительів, близько 40% – на користь адвокатів, та приблизно 1/3 заяв – відхилено через відсутність сприяння з боку заявника [3].

Варто погодитися із Л. Ізовітовою щодо того, що в українській системі адвокатського самоврядування такі комісії могли б створюватися при радах адвокатів регіонів, а до їхнього складу доцільно залучати представників громадськості [2, с. 7].

Заслужовує на увагу той факт, що в Україні достатньої популярності набувають такі альтернативні процедури як врегулювання спору за участю судді (запроваджена у 2017 р. шляхом внесення змін до процесуальних кодексів України) та медіація. Незважаючи на суттєві переваги цих процедур, вважаємо за неможливе їх використання з об'єктивних причин. Так, у разі звернення до процедури врегулювання спору за участю судді, особа все одно має сплатити судовий збір (50% якого буде повернуто лише в разі позитивного вирішення спору). Щодо процедури медіації, то серед переважної більшості населення вона ще не отримала поваги та довіри, однією з причин чого є відсутність законодавчого врегулювання діяльності медіаторів, оскільки Закон України «Про медіацію» все ще не прийнято.

На підставі вищевикладеного відзначимо, що створення подібного органу для примирення адвоката з клієнтом за європейським взірцем сприятиме:

- збереженню довірчих відносин між адвокатом та клієнтом, адже кожна з сторін буде задоволена результатами розгляду справи;
- збереженню ділової репутації обох з сторін;
- економії часу та грошових витрат;
- зменшенню навантаження на КДКА та суди.

Окремим аргументом «за» вважаємо те, що ідея мирного врегулювання конфліктів для Правил адвокатської етики не є новою, адже ст. 52 передбачає, що кожен адвокат має вжити заходи мирного врегулювання конфлікту

за участю іншого адвоката (процедуру примирення здійснюватиме голова регіональної ради або інший уповноважений представник органу адвокатського самоврядування). Отже, доцільним є подальший розвиток положень Правил адвокатської етики у взаємовідносинах «адвокат-клієнт».

Список використаної літератури:

1. Відбувся німецько-український форум «Позасудове врегулювання спорів». Вісник Національної асоціації адвокатів України. № 7-8. 2017. С. 7-9.
2. Бакаянова Н.М. До обговорення проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 від 06.09.2018 р. URL: <https://bitly.su/5kiDoy5>.
3. Дерра М. Адвокатура в Германии. URL: <https://zakon.ruToolsDownloadFileRecord>.

Науковий керівник: завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, доцент **Бакаянова Нана Мезенівна**

Шаповал А.О.

*аспірант кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УЧАСТЬ АДВОКАТА (ЗАХИСНИКА) ПІД ЧАС ОГЛЯДУ ТА ОБШУКУ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Гарантоване ст. 59 Конституції України право кожного на професійну правничу допомогу у кримінальному провадженні поширюється не тільки на ті випадки надання правничої допомоги, які прямо передбачені у Кримінальному процесуальному кодексі України, а й на будь-які інші випадки необхідності для учасника кримінально-процесуальних відносин отримати правничу допомогу, у тому числі і при проведенні слідчих (розшукових) дій [1, с. 251-252]. Одними з таких дій, які здатні істотно обмежити або порушити права особи, є огляд та обшук.

Огляд та обшук транспортного засобу – це слідчі (розшукові) дії, які є невід’ємною частиною досудового розслідування багатьох видів злочинів. Як показує практика, саме під час їх проведення органи досудового розслідування інколи допускають досить грубі процесуальні порушення, які в подальшому можуть призвести до притягнення особи до кримінальної